SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 10. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 16, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го СІЧНЯ 1991 Ч. 10. РІК XCVIII.

НАРОДНІ ДЕПУТАТИ УКРАЇНИ ВИСТУПИЛИ НА ЗАХИСТ ЛИТВИ

Лондон (УПА). — З Києва 13-го січня на ім'я президента СССР Міхаїла Горбачова надіслано телеграму, у якій сказано: „Розцінюємо введення військ і намір встановити президентське правління у республіці Литві як брутальне порушення її суверенітету, неприховану і невиправдану спробу задушити демократичні сили Балтії і зігнорувати законну, обрану демократичним шляхом народну владу. Рішуче протестуємо проти цієї ганебної акції і закликаємо Вас відмовитися від політики ескаляції сили щодо незалежних республік Балтії".

Телеграму підписали: народні депутати СССР від України Р. Братунь, І. Вакарчук, Ю. Сорочик, Р. Федорів; народні депутати України М. Батіг, О. **Влох, Б.** Горинь, Б. Котик, І. Макар, Є. Гринів, Р. Іваничук, Д. Чобіт, І. Калинець, І. Юхновський, Я. Кендзьор, М. Голубець, М. Косів, Р. Лубківський, М. Горинь, С. **Павлюк,** В. Романюк, І. Гринів, В. Чорновіл, Б. Козярський.

Секретаріят Народного Руху України 13-го січня надіслав телеграму до Верховної Ради Литви. У телеграмі сказано: „У цей важкий для вас час заявляємо про свою солідарність зі свободолюбивим литовським народом. Ми з вами! У нас одна мета! У нас одна дорога! Темні сили зла не зможуть зломити прагнення народів до незалежности. Разом ми переможемо! За вашу і нашу **свободу!"**

Телеграму підписав голова Народного Руху України, народний депутат України Іван Драч.

Коли стало відомо про кровопролиття в Литві, у Москві спонтанно виник мітинг протесту, у якому взяли участь 10,000 осіб, в тому й українці з національними прапорами.

В Івано-Франківському 13-го січня тисячі людей зібралися на центральному майдані міста для обговорення трагічних подій у Литві. Міський провід Руху, УРП, ДПУ виступили із закликом організувати збір медикаментів та матеріяльної допомоги для литовських братів.

Народні депутати СССР від України звернулися також до населення Литви: росіян, білорусів, українців, поляків, представників усіх національностей. У зверненні сказано: „У цей чорний день в історії Литви народні депутати СССР від України звертаються до вас зі словами співчуття. Ми схиляємо голови перед невинними жертвами протизаконної військової акції, що ставить за мету відібрати у народу Литви право самим вирішувати свою долю демократичним шляхом. Ми рішуче виступаємо проти спроби реакційних кіл встановити позазаконний режим на території Литви, проти використання армії у вирішенні складних соціяльно-політичних проблем. Вимагаємо негайного виведення військ і поновлення у всій повноті законної влади, обраної народом".

Заяву підписали: Юрій Щербак, Юрій Кольцов, Сергій Рябченко, Валерій Грищук, Володимир Яворівський, Роман Гром'як, Володимир Черняк.

Політична Рада Консервативної партії Національної Незалежности Криму надіслала на адресу президента М. Горбачова телеграму з протестом проти втручання совєтської армії у внутрішні справи Литви і з вимогою вивести війська та притягнути до відповідальности винних у вбивствах мирних людей. Винуватцем трагічних подій названо в телеграмі Комітет національного порятунку.

Телеграму протесту проти окупації Литви на адресу президента СССР М. Горбачова надіслали також учасники конференції Руху Закарпаття, Товариство Української Мови Дніпропетровщини, російськомовне населення Луганщини, Львова та багатьох інших областей України.

У Вашінгтоні перед будинком совєтської амбасади 13-го січня відбулася багатолюдна демонстрація литовців Америки, у якій взяли участь багато американців українського походження з національними прапорами. Разом з литовцями українці протестували проти окупації Литви.

В Ню Йорку відбудеться демонстрація проти окупації Литви

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Демонстрація протесту проти окупації Литви буде проведена організацією Американці за незалежну Литву в суботу, 19-го січня, від 3-ої до 6-ої години, недалеко від совєтської місії в Ню Йорку, 67 вул. і Лексінгтон авеню.

Литовські організації Ню Йорку закликають українців взяти участь в акції протесту проти насильства, вчиненого совєтськими військами у Литві.

В Клівленді відзначать Січневі Роковини

Клівленд. — Заходами Українських Злучених Організацій Великого Клівленду в неділю, 20-го січня, о год. 4-ій по полудні, в залі Культурного Осередку при православному соборі св. Володимира, відбудеться академія для відзначення роковин 22 січня, днів державности і соборности України.

Академію попередить соборний Молебень у наміренні українського народу, о год. 3:30 по полудні в соборі св. Володимира з участю духовенства українського православного і католицького віровизнань. У програмі академії: апель комбатантських і молодечих організацій, святочне слово, виступ бандуристів і деклямація. Також відбудеться традиційне відзначення Українця Року. Вступ на академію 5 дол., для шкільної молоді вільний.

Есей Є. Сверстюка появився німецькою мовою

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Відомий філософічний есей Євгена Сверстюка „Перебудова Вавилонської вежі", що заторкує трагічні наслідки 70-річної насильної руйнації української духовости та християнських традицій в Україні появився при кінці 1990 року німецькою мовою у гамбурзькому видавництві Gerold und Appel під назвою „Lehrjahre des ewigen Gottes?"

Есей підготовила німецькою мовою д-а Анна Галя Горбач, яка вже від 1983 року працює над перекладами із сучасної української літератури. Це вже сьомий її переклад, здійснений у цьому видавництві, який популяризує сучасних українських письменників та їхню творчість серед німецьких читачів. Ціна книжки у книгарні 9.80 нім. марок.

ВІДБУДЕТЬСЯ СИНОД УКЦЕРКВИ

Рим. — Кардинал Мирослав Іван Любачівський, глава Української Католицької Церкви, заявив, що єпископи Української Католицької Церкви, так з України, як і з поселень, збираються на Синод в Римі в днях 3-10-го лютого 1991 року.

Головним завданням Синоду буде переведення ієрархічних змін, обговорення повороту Кардинала Любачівського в Україну, можливість проведення евхаристійного конгресу у Львові й підготування до святкування 400-ої річниці Берестейської Унії. Це сьомий екстра-територіяльний Синод, який скликається у Римі згідно з бажанням Папи Івана Павла II.

„Я вважаю, що праця цього Синоду є надзвичайно важлива для майбутности Української Католицької Церкви і нормалізації Української Католицької Церкви; праця саме цього Синоду сприятиме тому, щоб це був останній Синод нашої Церкви поза межами України і щоб наш наступний Синод відбуватиметься у Львові", — сказав Кардинал Любачівський.

Очікується, що всі єпископи з України і з поселень візьмуть участь в праці Синоду, який відбуватиметься у Ватикані.

Введено зміни в Уряді УНР

Філядельфія (УІБ). — На рекомендацію голови Уряду Української Народної Республіки в екзилі, проф. Івана Самійленка, президент ДЦ УНРеспубліки Микола Плав'юк, згідно з розділом третім, статтею 17-та Тимчасового Закону ДЦ УНР в екзилі, дня 15-го грудня 1990 року іменував д-р Наталію Пазуняк на становище державного секретаря Уряду УНР і директором бюра ДЦ УНР в екзилі. Місцем осідку бюра є Філядельфія, тел.: (215) 745-4135.

У зв'язку з тим, що проф. Володимир Т. Жила 22-го жовтня 1990 року іменований керманичем ресорту зовнішніх справ, ресорт культури і науки 15-го грудня 1990 року перебрав заступник голови Уряду д-р Михайло Пап.

Губернатор Флоріо підпише проклямацію в Нюарку

Нюарк, Н.Дж. — Губернатор Ню Джерзі Джеймс Флоріо підпише та проголосить проклямацію незалежности України в залі української католицької церкви св. Івана Хрестителя, 770 Сенфорд авеню, Нюарк, Н. Дж.

Цей святочний церемоніял відбудеться у вівторок, 22-го січня, о год. 2:30 по полудні. З цієї нагоди учні цілоденної парафіяльної школи св. Івана Хрестителя виступлять з короткою святочною програмою, включно з привітом для губернатора від української громади.

Засідала Президія Ради СРУЧС

Пряшів, Чехо-Словаччина (М. Мушинка). — 20-го грудня тут відбулося останнє в році засідання Президії Ради Союзу Русинів-Українців Чехо-Словаччини, яке вів заступник голови М. Бобак. На порядку денному була оцінка періодичних видань союзу — тижневика „Нове Життя", місячника „Дружно Вперед" та двомісячника „Дукля" за 1990 рік.

Члени Президії одноголосно констатували, що рівень цих видань в нових умовах, позбавлених цензури і будь-яких втручань з боку партійних чи інших органів, підвищився. Але тиражі усіх трьох видань зменшилися. Найбільше критичних зауважень було висловлено на адресу газети „Нове Життя", якій закидали безконцепційність і невиразність в національному питанні.

У зв'язку з економічними реформами в Чехо-Словаччині ціни усіх українських періодичних видань підвищаться на 20-50% і їх дальше видання загрожене.

Президія СРУЧС ухвалила плян праці на 1991 рік, в якому й надалі передбачається влаштування Свята культури русинів-українців Чехо-Словаччини у Свиднику, Фестивалю драми і художнього слова у Меджилабірцях, Фестивалю фольклору у Камйонці тощо.

На засіданні було обговорено і одноголосно ухвалено „Ставлення русько-української інтелігенції Чехо-Словаччини до сучасних процесів нашого культурного „національного життя". Було вирішено опублікувати це становище, яке підписали представники майже всіх українських установ та організацій ЧСФР (крім Театру ім. Духновича у Пряшеві) не лише в українській пресі Чехо-Словаччини, але надіслали його газетам і журналам в Україні та в українській пресі інших країн, а в перекладі на словацьку мову надіслали його у чеські та словацькі засоби масової інформації.

„Євшан" випустив нові касети

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Завжди дуже активна у ділянці виготовлення нових касет із українською музикою корпорація „Євшан" може тепер погордитися новим корисним здобутком.

Це перша касета, яка подає на зразок подібних в інших мовах, зокрема на зразок славного самоучка Берліца, українсько-англійський розмовник. Це короткий курс навчання англійської мови для різного віку у двох касетах та ще із підручником необхідних слів і фраз для щоденного вжитку. Це видання, корисне для тих, що відвідують тепер Північноамериканський континент з України, а не знають англійської мови.

Українсько-англійський розмовник, в якому є дві касети та підручник, коштує 35 дол. і його можна замовляти у книгарні „Свободи", 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302.

Поруч із цим так потрібним та на часі розмовником українсько-англійським „Євшан" підготовляє англійсько-український розмовник.

Корпорація „Євшан" випустила рівночасно п'ять нових касет із піснями та іншими розривковими програмами. Тут в першу чергу чепурно видана касетка із кольоровою обкладинкою роботи відомого львівського художника Зеновія Кецала „Колядуйте разом з нами", в якій співає співочий ансамбль із Львова „Ватра" під керівництвом музичного директора Ігоря Білозіра.

(Закінчення на стор. 3)

ЗАБАВА В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — В суботу, 19-го січня, о год. 9-ій вечора Управа Дому Спілки Української Молоді влаштовує у власному приміщенні 301 Палісейд авеню в Йонкерсі, забаву. До танців гратиме оркестра Аліка і Дорка.

ДЕМОКРАТИЧНІ КРАЇНИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ СОВЄТСЬКОЇ БРУТАЛЬНОСТИ

Вашінґтон. — Не зважаючи на власні клопоти пов'язані з конфліктом на Близькому Сході, президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш і його державний секретар Джеймс Бейкер мусіли заняти засуджуюче становище проти брутальної поведінки військових частин комуно-московської імперії в Литві, які були послані туди для здушення самостійницьких аспірацій свободолюбного литовського народу. На жаль, протести Дж. Буша і Дж. Бейкера, у яких говориться про можливість погіршення американсько-совєтських відносин, наступили запізно. Вміжчасі у Вільнюсі впали перші жертви: 13 литовських патріотів заплатили своїм життям за проблиск свободи і незалежности, які теперішній диктатор Совєтського Союзу, генсек ЦК КПСС і президент СССР Міхаїл Ґорбачов хотів здушити в зародку.

Подібні, або навіть гостріші протести було чути також в Парижі, Скандинавських країнах, Італії, Великобританії і взагалі в членських країнах Европейської економічної спільноти і НАТО. Там чулися голоси заскочення і розчарування, бо ніхто з них не хотів спочатку повірити, що їхній улюбленець „Міша" Ґорбачов, або як його популярно називають на Заході „Ґорбі", дав наказ армії розправлятися з цивільними, вбивати мирних громадян Литви, які стояли коло парляменту у Вільнюсі, загородивши власними тілами вхід окупантам до будинку парляменту. Вони однак помилялися, бо вже забули московську звірську вдачу: вивчені на вбивць спеціяльні частини **чорноберетників,** ґвардійців Горбачова, били прикладами крісів жінок і дітей, ґумово-сталевими нагайками просікали обличчя стариків і стріляли гострими кулями в тих, які не вступалися їм з дороги. За те, що одного із полковників хтось облив водою, він без надуми витягнув пістолю і застрелив на смерть людину, що стояла проти нього, як подано в газеті „Ню Йорк Таймс" з 14-го січня.

В неділю і понеділок американські засоби масової інформації принесли вістку, що, мовляв, диктатор М. Ґорбачов не знав нічого про висилку війська до Литви. І це все. Без жодного додатку, без запевнення, що військо буде відтягнене, а винні у кровопролитті будуть притягнуті до відповідальности. Хто хоч трошки орієнтується в пріоритеті керівництва в Кремлі знає, що без відома Політбюра, яке все ще є єдиною інстанцією в „демократизованому" СССР, мусить прийти до висновку, що М. Ґорбачов говорить неправду. Европа вже погрозила стриманням економічної допомоги для загибаючої імперії, а без цієї допомоги і тільки з танками і скорострілами та чорними беретниками і червоними каґебістами, СССР таки не встоїться, — кажуть політичні аналітики.

У Брюсселі відбулася в неділю, 13-го січня, надзвичайна нарада НАТО у справі обговорення подій в Литві. Навіть Франція і Німеччина, які багато причинились для того, щоб пожвавити економічну допомогу для СССР, засудили вбивство. Канцлер німецького уряду вислав навіть через амбасаду персонального листа до совєтського керівника, а секретар бюра канцлера заявив, що Гельмут Коль дуже затурбований репресивними акціями Москви у республіках. Дуже гостро виступив також прем'єр-міністер Великобританії Джан Мейджор, погрозивши, що Европейська спільнота припинить допомогову програму.

Слід підкреслити, що також три східньоевропейські держави, ще недавно сателіти Москви, Мадярщина, Чехо-Словаччина і Польща засудили поведінку москалів у Вільнюсі і заявили, що виступлять негайно з членства у Варшавському Пакті, якщо вбивства будуть продовжуватись.

У СВІТІ

ВІЙСЬКОВА ГАЗЕТА „Старс енд Страйпс" повідомила, що сержант американської армії, частина якого стаціонує в Дармштаті, Німеччина, відмовився від перекинення його до Савдійської Арабії, мотивуючи свою відмову тим, що Уряд З'єднаних Стейтів Америки не готові ще нищівно розправитись з іракським диктатором усіма можливими засобами, включно до вжиття нуклеарної зброї. У зв'язку з тим, що на думку сержанта Перрі Мичелла у конфлікті на Близькому Сході згине дуже багато американських молодих вояків, які не звикли воювати в пісках Савдійської Арабії. Очевидно, сержантові Мичеллові грозить воєнний трибунал. Покищо Миччела звільнили від усіх обов'язків і поставили його у стан „замороження", тобто перервали його доступ до військових таємниць. На думку Мичелла мілітарний потенціял Іраку може бути знищений кількома атомовими ударами з мінімальною радіяцією.

ХИТРІ ФРАНЦУЗИ аж тепер призналися, що вони продали Іракові коротко перед інвазією тієї країни на Кувайт, цілий ряд фотознімок території Кувайту і Савдійської Арабії зроблені сателітом комунікаційного зв'язку. Політичні спостерігачі і дипломати навіть не сумніваються, що продані французькою компанією фотознімки значно допомогли Саддамові Гуссейнові у переведенні інвазії на Кувайт, а може навіть допоможуть йому в його плянованих акціях проти альянтських армій в Савдійській Арабії. „Спорт-Імедж", приватна компанія, яка за гроші продає фотознімки зроблені сателітами різним країнам світу заявила, що всього було продано Іракові 20 фотознімок на загальну суму 60,000 дол.

РУМУНСЬКІ СТАРШИНИ домагаються заміни міністра оборони і погрожують, що у випадку відмови треба сподіватися непослуху, а навіть відходу з армії здібних молодих старшин. Група старшин поставила вимогу, щоб до кінця лютого цього року уряд звільнив з обов'язків міністра оборони Віктора Станкулеску, обвинувативши його у злочинах, яких він допускався за режиму Ніколае Чавшеску, а також знущаннях над демонстрантами в 1989 році в Тімошарі.

МІНІСТЕР ОБОРОНИ Ізраїля Моше Аренс заявив, що у випадку атаки іракського летунства чи армії на Ізраїль, його країна залишає за собою право нанести Іракові відплатний смертельний удар. З'єднані Стейти Америки, діючи правдоподібно під тиском не дуже надійних арабських альянтів, зокрема Єгипту і Сирії, які вже заздалегідь заявили, що їхні вояки не порушать території Іраку, дораджували урядові в Єрусалимі, щоб він не піддавався провокаціям Саддама Гуссейна і не дав себе втягнути у збройний конфлікт на Близькому Сході. Виступаючи на імровізованій пресконференції на одній з летунських воєнних баз Аренс заявив: „ми готові обороняти себе і покарати аґресора".

С. ГУССЕЙН ХОЧЕ ВІЙНИ — КАЖУТЬ ОФІЦІЙНІ РЕЧНИКИ ЗСА

Вашінґтон. — Представники Державного департаменту і центральної розвідчої служби (Сі-Ай-Ей) потвердили, що іракський диктатор, не прийнявши жодних пропозицій про полагодження конфлікту мирним способом і відмовившись від виведення свого війська з Кувайту, без сумніву хоче воєнної конфронтації із З'єднаними Стейтами Америки і їхніми альянтами, надіючись, що він зможе завдати нищівного удару частинам американської армії стаціонованої в Савдійській Арабії і виповнити „побажання Аллаха", який, як це він сам заявив, „вимагає від нього, щоб він втопив у власній крові американських інтервентів".

Згідно з військовими спеціялістами і воєнними аналітиками, перемога у війні буде за тими, які перші нанесуть удар противникові і знищать не тільки воєнну індустрію та інші військові об'єкти, але також пошкодять шляхи достави і внесуть хаос в ряди армії.

Виглядів на замирення вже майже немає. Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй вислухала у понеділок, 14-го січня звідомлення генерального секретаря ООН Гавіє Переза де-Куеяра про його неуспішну місію в Багдаді, а у вівторок, 15-го січня, слухали цілий день пропозицій Франції, Ємену і Альжиру. Все решта залежатиме тепер виключно від Саддама Ґуссейна. Тільки він одинокий може ще відвернути марево нищівної війни, але виглядає, що він цього не хоче, бо мирні заходи і полагодження не є в плянах жодного диктатора. В кожному разі з Близького Сходу нема жодних познак про зміну стратегічної тактики іракського війська.

З'єднані Стейти Америки снатомість мають також чималу проблему зі своїми альянтами. Не зважаючи на те, що 28 країн послали до Савдійської Арабії свої війська, летунські частини, або морську фльоту, створивши тим самим антиіракську коаліцію, тільки ЗСА і Великобританія готові розвивати бойові акції в повному розумінні цього слова проти Іраку. Натомість Франція навіть п'ять перед дванадцятою не вирішила чи її війська та фльота воюватимуть проти Іраку, бо їхні збройні сили були вислані мовляв, для оборони Савдійської Арабії, сама Савдійська Арабія і Єгипет також не рішені чи вони будуть воювати проти іракців і навіть кувайтська маленька армія в числі сім тисяч вояків є готова брати участь в боях, але тільки на території Кувайту, який Америка збирається визволяти великими жертвами своїх вояків. Розміщені в Савдійській Арабії 19,000 сирійських вояків також не будуть воювати з іракцями, а президент Сирії Гафез Асад заявив, що він вийде разом з Єгиптом з коаліції, якщо Ізраїль вмішається до війни. Пакістанський парлямент прийняв рішення відтягнути із Савдійської Арабії 10,000 вояків. Британські лейбористи, тобто опозиційна до уряду партія, веде гостру кампанію проти участи Великобританії в коаліції, але міністер закордонних справ Лаґлес Герд заявив, що англійська спільнота далеко більше підтримує рішення свого уряду взяти участь у війні проти Іраку, як це роблять американці.

Всі ці речі Уряд президента Джорджа Буша повинен був взяти до уваги, ліплячи антиіракську коаліцію. Хіба ЗСА готові нанести атомовий удар Іракові і в такий спосіб зрівноважити перемогу для Америки і їхніх приятелів. Інакше ЗСА можуть понести завеликі людські і матеріяльні жертви, — кажуть політичні спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ТВЕРДЖЕННЯМИ керівників газетної промисловости, за останніх кілька місяців по цілій країні можна зауважити значний зріст в цінах щоденної преси та іншого друкованого слова. Вони говорять, що майже у всіх випадках причиною цього явища є великий спад оголошень з одного боку та в той же самий час підвищення цін всіх способів друкування. Як приклад можна подати, що впродовж останніх сімох місяців ціна друку подвоїлася. Цікавим явищем є те, що таке підвищення цін на щоденну пресу в ЗСА приходить приблизно щодесять років і тоді ціни щоденної преси подвоюються. Так було в ранніх 70-их роках, як ціни газет з 10 центів підійшли до 15 центів, а недільне видання з 25 до 50. Це саме повторилося у початкових 80-их роках і в кожному випадку газетна індустрія переходила реклямну кризу.

ПЕРШІ ДНІ СІЧНЯ звичайно є порою, коли громадські провідники на кожному рівні звітують перед громадами з проробленої праці, подають нові пляни та предсказують світлу майбутність. Одначе останніми днями губернатори стейтів по цілій країні від тихоокеанського до атлянтійського побереж у своїх річних промовах уникали будь-яких обіцянок про можливі покращання в наступному році. Вони також оминали й натяків на те, що мабуть таки прийдеться підвищувати податки, щоби збалянсувати цьогорічні бюджети, при чому підкреслювали, що не часто траплялися в історії такі випадки, щоби рівночасно дві загрози, війни та економічного занепаду, так драстично впливали на щоденний ритм життя пересічного громадянина.

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ подав до відома, що перебуваючи у Кемп Дейвиді, відпочинковій оселі американських президентів біля Вашінґтону в стейті Мериленд, дружина президента Джорджа Буша, 65-літня Барбара Буш, зламала ліву ногу. Виявляється, що Б. Буш, санкуючись разом зі своїми внучатами, втратила контролю над санками та в'їхала в дерево. Пересвітлення виказали злам легкого типу, так що навіть не потрібно було ґіпсового унерухомлення ноги. Одначе перших три дні вона мусить бути на візочку, а опісля зможе порушуватися тільки за допомогою милиць. Анна Перез, пресова секретарка Б. Буш, заявила, що повного видужання сподіються до п'ятишести тижнів. Свідками цього нещасливого випадку Першої лейді країни були не тільки її внучата, але також президент Дж. Буш, актор Арнолд Шварценеґер та його дружина, телевізійна дикторка Марія Шрайвер.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ президент Джордж Буш заявив, **що призначить лікаря-кардіолога д-ра Бернардіну Гілі** директором Крайових інститутів здоров'я. Це вперше жінка відповідатиме за ці інститути, які займаються медичними дослідами. Д-р Б. Нілі, **якій** всього 46 років, від 1985 року є головою дослідів Фундації клівлендської клініки в Огайо, а впродовж двох років перед своїм виїздом до Клівленду вона була заступником директора Бюра знання та технології в Білому Домі. Вона випускниця Гарвардської медичної школи та колишній предсідник Американської асоціяції недуг серця тому й не диво, що президент Дж. Буш зупинився саме на її кандидатурі на цю важливу та відповідальну позицію. Крайовий інститут здоров'я від часу резиґнації д-ра Джеймса **Винґаардена в** серпні 1989 року не мав постійного директора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пацифізм і патріотизм

Пацифізм принципово виключає війну, як засіб до цілі. Тому пацифізм погоджується тільки частинно з староримським твердженням, що ,,добро батьківщини — найвищий закон". Пацифісти кажуть: ,,Так, але добро батьківщини полягає у мирі, а не у війні, в якій гинуть її діти". Лихо в тому, що пацифісти вважають себе за найбільш авторитетних вирішувати кардинальну проблему, як можна і треба розв'язувати міжнародний конфлікт. У науці про політику виразно говориться, що війна є остаточним засобом вирішування конфлікту, після того, як усі інші засоби завели. Пацифісти цього не визнають, вони не визнають, що проблему війни-миру має вирішувати покликаний народом леґальний провід — в ЗСА президент і Конґрес. Пацифісти твердять, що вони боронять те, що найдорожче кожній людині — життя — і заперечують, наче би втручалися до політики. Насправді — вони авторитетно вирішують всі політичні конфлікти і проблеми згідно з своїм принципом, який не знає винятків. Пацифізм завжди є тісно пов'язаний із тим соціяльно-політичним лібералізмом, який послуговується гарними гаслами про людські права.

Пацифізм накоїв багато лиха Америці, де він найяскравіше тотожний із лібералізмом та просто політичним лівацтвом. Тому пацифісти обурювались, коли ЗСА боронили Південну Корею і Південний В'єтнам, проти аґресії комуністів. Програ Америки у В'єтнамській війні прийшла в наслідок натиску лівого крила Демократичної партії на президента Линдона Джансона і як наслідок масової пацифістичної акції в Америці. Масові демонстрації, зокрема й особливо на університетських кемпусах, дезертирство американської молоді до Канади, вперте заперечування, наче би комунізм в Азії погрожував інтересам Америки, все воно спонукало президента Джансона, як конституційного верховного командира збройних сил, діяти проти волі Пентаґону, не рахуватися з думкою старшин-стратеґів, спутати руки старшинам на в'єтнамському фронті. Тому під час конфлікту в обширі Перської затоки президент Буш кількакратно заявив: ,,Тепер не буде повторення В'єтнаму", заперечуючи Саддамові Гуссейнові, який страшив американців ,,новим і гіршим В'єтнамом".

Ми бачимо, що в різних містах Америки заметушилися ,,активісти" і приготовляють скоординований демонстраційний похід кількадесяти тисяч громадян під Білий Дім у Вашінґтоні з транспарантами проти збройного виступу проти Іраку. Одним із таких центрів ,,активістів" є дільниця Бруклину в Ню Йорку. Конґресмен з тамошньої виборчої округи Стівен Соляж заявився за схвалення Конґресом резолюції, яка дала вільну руку Президентові. Це пацифістичним активістам не сподобалося і вони відгрожуються своєму конґресменові відмовою дальшої підтримки. Наявний яскравий приклад політичного характеру пацифістичної акції.

Цим разом здоровий інстинкт народних мас в Америці сильніший, як у 60-их роках. Джордж Буш має вищий формат, як його мав Линдон Джансон, він зумів зорганізувати міжнародну коаліцію під проводом ЗСА і виступає як виконавець волі Ради Безпеки ОН.

Який десяток пацифістів викрикували на ґалерії Палати Репрезентантів під час дебат над резолюцією у справі Іраку ,,Геть з війною за нафту!" Але одночасно чули ми, що понад два мільйони мужчин і жінок зголосилися добровільцями на виїзд в пустиню Савдійської Арабії, де зосереджена могутня збройна сила ЗСА і їх союзників. Конґрес таки схвалив Президентові те, чого він собі бажав. Державний патріотизм таки переміг патріотизм партійний.

МАЙЖЕ УСІ ЗАХІДНІ дипломати покинули Багдад на зарядження своїх урядів. Також іракським дипломатам у Великобританії і З'єднаних Стейтах Америки було сказано, що у випадку вибуху війни вони мусять покинути Лондон і Вашінґтон. Ці заходи є заходами обережности, щоб у випадку конфлікту амбасади Іраку не ставали осередками тероризму і всяких інших злочинів, якими страшить Америку й інші альянтські держави диктатор Саддам Гуссейн.

Микола Світуха

ВІД ПАРИЗЬКОЇ ХАРТІЇ ДО ГЕЛЬСІНКІ II

II.

В питаннях культури, нарада рекомендувала розробити нові напрямні посиленої міждержавної співпраці на міжнародному симпозіюмі, який заплянований в Кракові, Польща, на 28-го травня до 7-го червня 1991 р. Окрема увага буде присвячена посиленню міжнародних контактів молоді шляхом культурного обміну, співпраці в сферах шкільництва і освіти, а також вивченню мов різних народів, співучасників Гельсінкського процесу. Це питання буде також розглядати чергова Вершинна нарада в Гельсінках в 1992 році.

В питаннях людського розміру учасники паризької наради вирішили скликати черговий семінар експертів в Ослью, Норвеґія, 4-го до 15-го листопада 1991 року, щоб на основі документів, прийнятих конференцією в Копенгаґені в червні 1990 року, знайти спосіб посилити демократичні інституції і зміцнити правозаконність у всіх країнах. Студійні групи цього семінару обговорюватимуть законодавство в справах виборів, політичних партій, профспілок, преси, а також питання незалежности юридичних, законодатних і виконних органів влади.

Паризька нарада ствердила також, що права національних меншостей треба розглядати і шанувати як інтеґральну частину загальнолюдських прав. Охорона мовної, культурної та релігійної ідентичности національних меншостей є передумовою мирного співжиття держав Европи і стабільности в світі. Для обговорення цих питань, з узглядненням історичного, політичного і правного положення національних меншостей в різних країнах, відбудеться в Женеві, Швайцарія, від 1-го до 19-го липня 1991 року міжнародна конференція експертів. В програмі буде розглядатися фактичний стан національних меншостей, обов'язуючі закони в різних країнах і проведення в життя урядами зобов'язань, які випливають з дотеперішніх документів Гельсінкського процесу.

Третя конференція з питань людських прав в рамках Гельсінкського процесу заплянована на час від 10-го вересня до 4-го жовтня в Москві. Як відомо, перша конференція відбулася в червні 1988 року в Парижі, а друга — в червні 1990 року в Копенгаґені. На обох конференціях зроблено оцінку проведення у життя в усіх країнах тих зобов'язань в ділянці основних людських прав та індивідуальних свобід, які взяли на себе партнери Гельсінкського процесу. Пленарні сесії всіх конференцій завжди є відкритими для участи представників преси, неурядових установ і експертів у відповідних ділянках з різних країн. Такий сам принцип має зобов'язувати і господарів всіх майбутніх конференцій.

Паризька нарада зайняла позитивне становище відносно майбутньої співучасти в Гельсінкському процесі представників різних неурядових організацій, релігійних установ та знавців окремих ділянок. В тексті, подписаному головами держав чи урядів всіх країн, ствердженo, що неурядові організації чи установи повинні брати участь в дальшій праці і в новостворених організаційних структурах. Треба сподіватися, що це запевнить участь, як дорадників, чи експертів, в складі урядових делеґацій своїх країн, як обсерватори на пленарних нарадах, а також посередньо, шляхом виготовлення меморандумів чи заяв відносно питань, які є на порядку нарад кожної конференції.

Відбуття цілої серії міжнародних конференцій, заплянованих в рамках постанов Паризької Хартії на 1991 рік, буде прямим продовженням Гельсінкського процесу, який поклав основи для зближення европейських націй в переконанні, що розв'язок складних політичних питань треба шукати шляхом діялогу на міждержавних форумах, а не конфронтації. Вершинна нарада в березні 1992 року в Гельсінках буде не лише завершенням цього процесу, але й започаткує другий етап европейської співпраці, який вже став відомим як Гельсінкі II.

Українська участь в дотеперішніх конференціях Гельсінкського процесу — від Беоґраду, через Мадрид, Відень, Париж, до Копенгаґену — була обмежена до ролі обсерваторів чи дорадників урядових делеґацій Канади і ЗСА. Хоч така участь принесла безсумнівні користі і поширила дослід, нові умови вимагають поставити ясний приціл на забезпечення безпосередної участи України. Конечне є ширше розуміння важливости цілого процесу, його правил і обмежень проводами наших діяспоральних громадських і політичних інституцій, як і конечною є координація плянів і заходів поміж представниками демократичних сил України і установами діяспори. На порозі нового року, на протязі якого відбудеться і нарада міністрів закордонних справ і чотири спеціялізаційні конференції чи семінарі — в Кракові в травні, в Женеві в липні, в Москві в жовтні і в Ослью в листопаді — треба серйозної застанови над конкретним пляном, в порозумінні з речниками Народної Ради України, як найкраще використати назріваючі можливості. Серйозні заходи перед урядами держав треба починати вже, а не два тижні перед такою чи іншою конференцією. Це буде наш вклад до реалізації засад Декляраціі Суверенітету України.

Юрій Р. Рибак

Повсюдний бамбук

Бамбук, невідома його батьківщина, зате відома його назва, бо походить із маляйського ,,бамбу"... Його зараховують ботаніки до трав з родини колосківців. І хоча він є далеким родичем пшениці, вівса та ячменю, але таки різниться від них велетенським розміром і радше нагадує дерево, а його міцні колінчасті стебла використовує людина для заспокоєння своїх потреб. Науковці вважають його за найбільш примітивну траву, що нараховує сотні родів, які ростуть головно у теплих просторах нашої плянети, різних розмірів і висоти, від кількох до понад сто футів... Бамбук може рости надзвичайно скоро і буває так, що за одну добу аж до висоти чотирьох футів, про що японські дослідники самі вже переконалися.

І коли у південних стейтах ЗСА ростуть два роди ,,власного" малого бамбуку, радше декоративного характеру, то людям теплої смуги в Азії було б тяжко жити без його універсального застосування. Тут, скажімо, фармер живе у бамбуковій хаті, сідає на бамбуковий стілець, у бамбуковому посуді споживає приготовану ярину, як теж паростки молодого бамбуку приплавлені, мариновані або зацукровані. У плетених сандалях з бамбуку доглядає бамбукові клітки з курками та свинками й спокійний, що його двір огороджений бамбуковим плотом. А коли сонце зайде за обрій і приходить час відпочинку, на нього жде ліжко та накривало з бамбукових мат... Ще століття перед винаходом охолодження повітря японці знайшли спосіб спати спокійно під час знесилених від спеки літніх ночей. Вони обіймали своїми раменами кошик з бамбуку, сплетений у формі довгого циліндра. Цей простенький собі прилад дозволяв повітрю приходити довкруги тіла сонної людини, ґарантуючи добрий нічний відпочинок.

Китайці віддавна використовували бамбук на свій лад і, заки винайшли папір, писали на смужках зеленого бамбуку, а вологістю з чорного бамбуку лікували захворіння печінки. Біль голови, корчі у шлунку, простуду, надмір флеґми і високу гарячку поборювали рослинними ліками з домішкою молодого листя бамбуку.

Але бамбук має теж особливе примінення, і про це добре знає техніка. Великий бо китайський висячий міст через ріку Мін у Шечуан звисає на бамбукових каблях майже сім інчів грубих і, незважаючи на тисячолітнє існування, надалі є в повному вжитку!... Ще далі бамбук має значення як матеріял на риштування при будові будинків, а сам, сильний і легкий вагою, є знаменитою арматурою, себто підкріпленням залізнобетонних конструкцій.

Як відомо з історії винаходів у ЗСА, Томас Едісон (1847-1931) експериментував з понад 6,000 різного роду матеріялів, щоб знайти відповідне волоконце для першої у світі електричної жарівки. Остаточно в 1880 році звуглене волокно бамбуку дало розв'язку. А ось недавно вдалось дослідникам видістати з бамбуку рід пального для моторів, що міг би у майбутньому ослабити так нині проблематичну монополію нафти... Загально відомо, що деякі африканські країни мають поважну соціо-економічну проблему, бо не всилі її фінансово розв'язати. І власне бамбук став у пригоді. У Замбії японські інженери при розшуках за водою вжили дешевий спосіб, бо при верченні, а відтак проведенні води крізь систему наводнення піль заступили металеві рури порожніми внутрі бамбуками.

Виглядає, що легкий, менше коштовний і у деяких випадках навіть сильніший від сталі бамбук розкриває свої можливості заступити мінеральні сирівці, які зуживають багато енерґії, а найважливіше — вичерпуються. Серйозним питанням наших днів є теж напружені взаємини між організмами і середовищем, в якому вони живуть. Тут саме застосування бамбуку у модерній технології могло б покращити екологічний стан світу. Чому? Його продукує сама природа, і тому він не тільки виключає постання токсичних відходів, що затруюють довкілля, але своєю присутністю, як рослина, здержує ерозію землі, очищає повітря і кормить живучі істоти.

Із родом корму пов'язується життя популярної у світі ,,великої панди", про яку вже 2,500 років тому китайський підручник географії згадує як ,,ніби ведмідь — чорна і біла тварина". Ця тварина — це панда та згідно з розкопками в Бурмі та Китаї жила вже три мільйони років тому! Кожного дня протягом 16 годин панда з'їдає 88 фунтів паростків бамбуку. Два роди з них є властивим джерелом її корму, які тільки раз на 40 або 100 років зацвітають, дають насінння і зовсім гинуть. Доводиться чекати кілька років, щоб з насіння виросли нові гони. Настає критичний момент для панди і початок голодової смерти... Людина є подвійним ворогом — панди і бамбуку, бо фармери в погоні за землею зорюють бамбукові простори і загрожують, що колись бамбук стане тільки леґендою. Він бо став частиною традиції і сильно пов'язаний з життям азійської людини. Тому і не дивно, що політичні та ідеологічні різниці, які відокремлювали Китай від Заходу, особливо від 1942 до 1972 рр., створили перепону, яку названо ,,бамбукова завіса", і так це записала історія.

Українсько-Американська Палата Адвокатів

ОБМАН МОЖЕ СПРИЧИНИТИ СМЕРТЬ НЕВИННОЇ ЛЮДИНИ

I.

Українсько-Американська Палата Адвокатів є малою групою американських адвокатів, які є дуже затурбовані тим, що американський громадянин, Іван Дем'янюк, був нелеґально позбавлений свого громадянства, депортований, виданий до Ізраїля, суджений, визнаний винним і засуджений на повішення як нацистський воєнний злочинець, не зважаючи на це, що він є цілком невинна людина.

На щастя для Дем'янюка, який завжди твердив, що він є помилково ідентифікований як ,,Іван Ґрозний" з концтабору в Треблінці, знаменні відкриття від часу його засудження спонукали ізраїльський Верховний суд прийняти нові докази в його апеляційній справі. 12-го грудня 1990 року суд втретє прийняв ще більше доказів його невинності. Цей суд має змогу виправити жахливу несправедливу помилку та чорну пляму на американському та ізраїльському правах.

Ми присвятили багато часу, студіюючи факти і леґальні розправи, в які Дем'янюк був вплутаний протягом останніх 12-ох років. Ми пробували помогти збіднілій обороні воювати проти великих переваг. Щиро кажучи, оборона потребує тепер більше помочі, ніж ми їй можемо дати. Це є негайний і відвертий заклик до всіх тих, які оцінюють справедливість — особливо до засобів масової інформації і різних державних урядів, котрі є спеціяльно спроможні в цих останніх днях помогти несправедливо обвинуваченій людині, яка глядить смерті у вічі.

Тим самим і звертаємось до української спільноти, щоб відкинула наклепи певних осіб серед нашого суспільства, які без найменшої професійної підстави, несмачно критикують напрямок оборони І. Дем'янюка і щоб ще в цю останню пору сильно підтримала Фонд Оборони, котрим керує Едвард Нишник, зять Дем'янюка, в співпраці із низкою високоякісних адвокатів.

Як знаємо, багато, якщо не більшість, засобів масової інформації не представляла цілої справи з аспекту оборони, не зважаючи на постійні прохання з боку родини І. Дем'янюка й інших прихильників. Фактично, ми не бачили жодного серйозного досліджувального репортажу, який зосереджувався б на фактах, аж до появи програми Сі-Бі-Ес ,,60 Хвилин", показаною на телевізії 25-го листого 1990 року, більш як 12 років після початку розправи над Дем'янюком.

Через можливість перевести досліджування на місці в Польщі (територія якої була донедавна замкнена для оборони Дем'янюка), програма ,,60 Хвилин" відкрила новини надзвичайного характеру: полька Марія Дудек оповіла злиденну воєнну історію вказуючи, що її чоловік, бравши за це гроші, примушував її мати сексуальні зносини з ,,Іваном Ґрозним", котрий вдирався до її села на пиятику. Ця сама жінка відкрила програмі ,,60 Хвилин" критично важний факт — правдиве прізвище ,,Івана Ґрозного" було Марченко. До цього виявлення ніхто зв'язаний з Треблінкою, ніколи не згадував правдивого прізвища ,,Івана Ґрозного". Його знали просто як ,,Іван".

Виявлення Марією Дудек правдивого прізвища ,,Івана Ґрозного" могло б само по собі бути малозначне. Але ще один факт, виявлений програмою ,,60 Хвилин", надає великого значіння цьому свідченню. ,,60 Хвилин" було поінформоване Головною комісією в справах досліджування нацистських злочинів в Польщі при польськім міністерстві справедливости, що їхні архіви зберігають листу сторожів в концтаборі Треблінка, серед яких є прізвище Марченко, Іван. З цією важною додатковою інформацією заява Марії Дудек, що Іван Марченко був знаний їй і іншим в її селі, як ,,Іван Ґрозний" з Треблінки, набирає величезного значіння.

Архіви польського міністерства справедливости уважаються за дуже респектовані і дуже важні джерела щодо доказів нацистських злочинів в Польщі. Але навіть сьогодні вони не є в цілості доступними для оборони Дем'янюка, хоча вони завжди були легко доступні для Департаменту юстиції (ДЮ) З'єднаних Стейтів Америки, як і для ізраїльського уряду.

Ще більше значним є те, що ДЮ визнав працю вищезгаданої польської комісії як зовсім безсторонну, а її матеріяли об'ємистими. Алан Раєн, тодішній директор Бюра спеціяльних інвестиґацій (ОСІ) при ДЮ ЗСА після особистого перегляду цих польських архівів, вирішив, що всі обвинувачення ОСІ проти Франка Валюса повинні бути відкинені через відсутність ім'я Валюса в цих архівних матеріялах, як також і через

(Продовження на ст. 3)

Володимир Жила

ЩЕ ОДНА ЦІННА ПРАЦЯ ПРО ВЗАЄМИНИ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ

II.

Автор вважає, що наше незнання Росії, це саме наша велика допомога російському імперіялізмові. Ми в своїй більшості підходимо до російських справ з почуттям ресантименту, бо, мовляв, зазнали багато нещасть і горя від російського імперіялізму. Що більше ми дуже часто утотожнюємо російський імперіялізм з російським народом, в той час, коли ним треба обов'язково притягти російський народ до боротьби саме з їхнім імперіялізмом. Тут мусимо пам'ятати, як слушно стверджує автор, що ,,визволення від російського поневолення може прийти щойно тоді, коли російський імперіялізм буде повалений у Москві".

Що ж ми повинні робити, щоб це здійснити? Прискореним темпом вишукувати в історії факти про досвід українсько-російських стосунків і їх засвоювати та всюди засвідчувати, що ми є не проти російського народу, а проти російської деспотії, проти імперії. Ми мусимо, отже, допомагати тій ,,другій Росії", що прагне свободи й цікавитися, що діється в Росії. Мусимо розуміти, що Росія навіть в своїх етнографічних межах з її природними багатствами становить потенціяльну загрозу для своїх сусідів, зокрема для України. І саме це треба мати постійно на увазі.

На сьогоднішній день усім зрячим видно, що імперія нікому більше не потрібна. Зрозуміли це західні німці, які після програної в Другій світовій війні замирилися з своїми сусідами на заході й на сході. Це, до речі, факт великого перелому в їхній національній політиці. Це мусять зробити й росіяни. Адже їхня імперія, що тримається в основному на розпалюванні міжнаціональної зненависти, постійно втрачає ґрунт під ногами. Арґумент, який ми часто чуємо, зокрема серед політиків західних держав, що вона потрібна, щоб утримати мир і порядок на території, де живе ,,понад сто народів", зовсім не відповідає правді. Імперський режим, КПСС, навпаки, протягом свого існування завжди засівали ненависть і неспокій, і то не тільки в ділянці міжнаціональних взаємин внутрі країни, але також й у багатьох інших стосунках між людьми та людськими спільнотами. Це робиться, щоб лише виправдати існування імперії та продовжити її якомога довше. Тим часом життя висуває нові проблеми, які не виправдують існування імперії, а навпаки, вимагають її упадку й швидкої повної перебудови.

1914 року Ленін писав, що московська нація досить велика, щоб сама одна могла становити свою окрему національну державу. І це дасть їй можливість найкращого розвитку . Але, на жаль, він швидко призабув свої добрі думки і став новим будівником ще жорстокішої імперії. Раніше підтвердив ці ідеї також Герцен, який писав: ,,Нам треба стільки землі, щоб любити батьківщину".

Московська імперія, як знаємо, показалася в історії нездібна, щоб наладнати будь-які стосунки з своїми складовими народами, зокрема з Україною. Автор приводить тут такі факти. ,,Українські патріоти XVII сторіччя хотіли в державному зв'язку з Москвою забезпечити автономність українського життя. Але стали політичними сепаратистами". Далі ,,від переяславської угоди всі гетьмани завжди прагнули компромісу з царською владою на базі автономії України". Але тут же ставали гетьманами-зрадниками. У зв'язку з цим варто нагадати також Г. Федотова, який писав: ,,Коли релігійні мотиви схилили козацтво до унії з Москвою, тут очікували його гіркі розчарування. Московського зрадництва не забули там досьогодні". Дискусію над цим питанням М. Демкович Добрянський закінчує таким ствердженням: ,,Російська імперія крок за кроком ліквідувала всі форми, навіть найскромніші, українського самоврядування. Імперія виявилась нездібною до будь-якого компромісу з Україною, яка добровільно прийняла протекторат царя в Переяславі. Так само нова імперія цілковито нездібна до компромісу з Українською ССР, яка добровільно ввійшла у склад Союзу.

Розглянувши ще інші історичні паралелі, щоб знайти правильну відповідь на питання, яке автор поставив у заголовку другої частини, він приходить до такого заключення: ,,Для розправи з російським імперіялізмом перше завдання — зміцнити наші ідейні позиції. Заради цього нам треба перевірити всі основні положення, що склалися на зміст української національної свідомости. І збагатити цю свідомість тими скарбами державної думки, що розпорошені в тисячах старовинних документів, часто загублених з нашої пам'яті. Зміст національної свідомости мусить бути збагачений думками новими, скерованими на майбутні завдання народу в цілком нових умовах. Наша національна свідомість мусить дістати вагомий зміст — візію нового життя на великій українській землі; таку візію, яка згуртувала б увесь народ заради її здійснення, і яка одночасно притягла б до себе людей інших національностей, що живуть в Україні і захочуть на цій землі разом з нами мати спільну Батьківщину".

Частина третя — ,,Український внесок до розвитку російської культури", позначена наполегливими пошуками автора охопити якнайбільше ділянок урядового, наукового й духового життя сусіда та згадати якнайбільше прізвищ осіб, що причинилися до його розвитку. Зараз немає сумніву, що цей вклад у життя Росії був такий великий і такий небуденний, що він не має прецедентів в історії народів світу. Тема в основному має широке історичне значення, при чому вона досі ще повністю не вивчена, тому вартість дослідження М. Демковича Добрянського справді значна.

Цю частину автор почав розділом ,,У черзі — і сьогодні нескінчений...", де подав прізвища українців визначних урядовців, генералів тощо, що служили російській імперії. Далі він пише про Київську ученість, що утворила нову епоху в культурному житті Росії. І тут же стверджує таке: ,,Будьмо вільні від національних сентиментів у підході до такої теми. Об'єктивно маємо справу з цікавим історичним процесом. Він мав далекойдучі наслідки не лише в українсько-російських стосунках, але й у культурному житті одного з найбільших народів Европи". Велику увагу автор присвятив і представникам Київської вчености в Москві, розглянувши ділянки філософії, математики, юридичних наук, гуманітарних наук, медицини, музики й пісні, образотворчого мистецтва та літератури. Згадано тут далеко поза дві сотні визначних вчених, мистців, працівників пера тощо.

Закінчення буде.

Обман може...

(*Продовження зі стор. 2*)

факт, що у цих архівах не було жадних обвинувачень проти Валюса, або проти будь-кого, з ким Валюс міг би бути помилково ідентифікований. Ці факти переконали навіть Раєна, що 12 свідків, які свідчили в американському суді, що вони бачили як Валюс виконував жорстокості, помилилися. Раєн так розповів кореспондентові Майклові Арндтові з „Чікаґо Тріб'юн", 2-го грудня 1984 року.

„Відсутність даних щодо Валюса в польських архівах само собою є вагоме. Це є подібне до старої приповідки про пса-сторожа, який не гавкав. Якщо б особа була вплутана в СС або ґестапо, то напевно була б якась згадка про неї".

Ще інший факт важного значіння згаданий на програмі „60 Хвилин" є це, що ці самі польські архіви, до яких Департамент юстиції мав таке велике довір'я у справі Валюса, не вимінюють прізвища Івана Дем'янюка; крім цього, голова архіву вияснив, що так як і у випадку Валюса, „ми не маємо жодних даних про Івана Дем'янюка".

Але тут натрапляємо на дійсно потрясаючий факт: Департамент юстиції ЗСА вже давно про це знав. На багато раніше перед процесом позбавлення громадянства, який почався в лютому 1981 року, ДЮ отримав про Дем'янюка з польських архівів точно такі самі інформації, на підставі яких було рішено закинути судову справу проти Валюса. Проте цим разом ДЮ приховав цей надзвичайно виправдувальний доказ і дальше продовжував фабрикувати судову справу проти Дем'янюка.

Це неоправдане нехтування конституційних прав підсудного вимагає точного вияснення. 31-го серпня 1979 року ДЮ отримав листа від цієї самої польської комісії, яка заявила, що вона не має ніякої інформації відносно І. Дем'янюка.

Якщо взяти під увагу, що завданням комісії (яка діяла зараз після війни) було розслідувати злочини нацистів на терені Польщі, відсутність прізвища Дем'янюка, чи найменшої інформації про нього в документах комісії, є справді дуже сильним доказом, що Дем'янюк, як він постійно впевняє, ніколи не був колябórантом в ніякому нацистському концтаборі в Польщі (Треблінка, Собібор, Травники і т.д.). Так як А. Раєн заявив відносно Валюса, якщо Дем'янюк „був би вплутаний в СС або ґестапо (або інші нацистські активності), то напевно там була б якась згадка про нього".

Чому, на думку А. Раєна і як доказ основної справедливости таких брак згадки вповні вистачав, щоб реабілітувати Ф. Валюса, а в цей сам час навіть не був виявлений обороні Дем'яняка під час процесу позбавлення його громадянства? Чому ДЮ відмовився виявити цей документ навіть тоді, коли оборона домагалася того згідно з Актом свободи інформації, а Дем'янюка вивезено в Ізраїль?

Коли нарешті у 1986 році ДЮ частинно виявив листа польської комісії з 1979 року, нібито сповняючи свій обов'язок супроти Дем'янюка згідно з вимогою Акту свободи інформації, то тоді закрив (чорнилом замазав) розділ, який специфічно доказував невинність Дем'янюка. Тільки випадкове одержання повного тексту листа від адвоката, який боронив іншого підсудного, відкрило цей критично реабілітуючий доказ для Дем'янюка.

Ніщо не може бути більш маркантним доказом у викриттю зухвалости і серйозности обману, якого допустився ДЮ ЗСА супроти Дем'янюка, як дозволити читачам самим побачити, що тут скоїлось. ДЮ не міг помилитися і незрозуміти важності того листа для оборони Дем'янюка (особливо після справи Валюса). Слідує повний текст листа від польських архівів, до Мартина Менделсона з ОСІ з 31-го серпня 1979 року:

Шановний Пане!

Відносно вашого листа з датою 27-го липня 1979 року, Головна комісія досліджения злочинів нацизму в Польщі бажає поінформувати вас. що у нас немає жодних даних відносно Івана Дем'янюка, Людаса Кайриса і Владаса Заянцкавскаса.

В прилозі пересилаємо інформації відносно Травників — копію статті із — „Гітлерівські табори на польських землях 1939-1945", Варшава 1979 року, ст. 523 — як рівнож 26-ий том „Бюлетеня Головної комісії досліджень злочинів нацизму в Польщі", Варшава 1975 року зі статтею Станислава Войтчака про Треблінку.

Лист підписав деректор проф. д-р Чеслав Піліховскі.

Слідує лист, якого оборона Дем'янюка отримала 1986 року, щойно тоді, коли суд зарядив його випуск згідно з Актом свободи інформації:

Шановний Пане!

В прилозі, пересилаємо вам інформації відносно Травників — копію статті із „Гітлерівські табори на польських землях 1939-1945", Варшава 1979 рік, ст. 523 — як рівно ж 26-ий том „Бюлетеня головної комісії досліджень злочинів нацизму в Польщі, Варшава, 1975 рік, зі статтею Станислава Войтчака про Треблінку".

Продовження буде.

В ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКІЙ Республіці, в місцевості Оркслі, 130 кілометрів від Йоганесбурґу, відбулася велика різня і пролилося чимало крови на стадіоні в результаті масових зударів, що їх спричинили прихильники і противники двох футбольних команд, які не були задоволені рішенням судді. Ці кровопролиття не мали нічого спільного з політикою, але 34 особи загинули, а понад 200 були поранені. У ході загальної бійки африканці вживали ножі, інші гострі предмети, камені і що попало в руки.

Різдвяний подарунок для Українського Національного Музею в Чикаґо

Приємно, мило й відрадно, що серед нас, американських українців, є люди, які розуміють значення українських музеїв на чужині та працю й труд тих благородних людей, які працюють в музеї при збиранні й експонуванні матеріялів з ділянки духовної й матеріяльної культури та природничо-наукових колекцій, що мають історичне значення, у тому числі й шедеврів українського мистецтва.

При Українському Національному Музеї у Чикаґо гуртуються інтеліґентні й свідомі люди, які люблять і шанують українську історію, культуру, мистецтво. Ці благородні люди витрачають працю, час і гроші для поширювання і розвитку нашої культури і мистецтва на чужині. Для них дорога не тільки минувшина нашої історії, але й дальша її будучність тут, у нашому розсіянні, в діяспорі.

З приємністю хочу підкреслити, що до таких ідейних любителів нашої історії, культури, мистецтва, літератури й науки належать проф. д-р Михайло Біда і його дружина Віра Біда, які знають і розуміють цю життєву істину, що без матеріяльної бази, цебто грошей, неможливо розвивати духовну й матеріяльну культуру, а тому вони записали на Український Національний Музей у Чикаґо певну кількість шерів (акцій) на суму 20,000 долярів — великої американської телекомунікаційної компанії. Від прибутків (дивіденди), що приносять ці інвестиції, себто шери — Український Національний Музей у Чикаґо буде мати постійний дохід, а також при цьому інвестиції будуть збільшуватися за рахунок т. з. „Спліт", де компанія час від часу збільшує кількість заінвестованих шерів.

Отож за кількадесят років Український Національний Музей у Чикаґо може мати потужну фінансову базу з заінвестованих грошей, з якої буде черпати фонди для своєї дальшої екзистенції, а при цьому тоді не буде мусіти звертатися до громади за грошовими датками.

Все те, що проф. д-р Михайло Біда отримав із Вашінґтону, себто американський прапор, дедикований для нього у Національній Ротунді у Вашінґтоні, а також медалю оф Меріт від президента Джорджа Буша, медалю Конґресову, портрети президентів Роналда Реґена і Джорджа Буша з дедикаціями, золоті і срібні медалі американських президентів, відеокасету, наґрану президентом Роналдом Реґеном для проф. М. Біди, а також різні відзначення та кільканадцять сертифікатів з підписами американських президентів і визначних сенаторів, проф. д-ра М. Біда віддав для Українського Національного Музею у Чикаґо, як історичні пам'ятки, які українець одержав від американських президентів та інших державних доячів. Усе це заслуга українця, а тому вони повинні бути гордістю всіх українців.

Нині президентом Українського Національного Музею у Чикаґо є д-р Юрій Грицеляк, а його заступником екзекутивний директор мґр Орест Городинський, секретарем Ореста Яримович. Очевидно, що крім управи Музею, ще є інші віддані музейній праці особи (члени), які грішми підтримують Музей. Ці свідомі та ідейні люди щиро й віддано працюють для Українського Національного Музею у Чикаґо.

В. П.

ПІСЛЯ НАЙНОВІШИХ опитів поданих до загального відома у понеділок, 14-го січня, виявляється, що ціни на бензину по цілій країні впали в середньому на 7 центів, в останніх тижнях з уваги на менше запотребування в цих зимових місяцях. Аналітик оливної індустрії Трілбі Ландберґ заявила, що найбільший скок в цінах бензини був зразу після окупації Кувайту військами Іраку 2-го серпня минулого року.

КЕРІВНИКИ КОМУНО-МОСКОВСЬКОЇ імперії, займаючись авантурницькими утисками самостійницьких рухів у республіках, почали також витрачати західню низьковідсоткову грошову і харчову допомогу в першу чергу для війська і загонів КҐБ, — пише західньонімецька консервативна газета „Більд". Західні кореспонденти і політчні спостерігачі помітили, що велику частину західньої економічної допомоги, розподілом якої, як відомо, займається міністерство внутрішніх справ і КҐБ, відразу скеровують до військових магазинів. Також у приватних листах вже є натяки на те, що вояки і старшини пересилають своїм рідним деякі західні харчові продукти, зокрема консерви. Можливо, що вбивство 13-ох литовців і поранення багатьох сотень інших, як також брутальна поведінка каґебістів і вояків внутрішніх військ з цивільним населенням у Прибалтиці, приведе до усвідомлення на Заході. Про ці справи почали вже писати газети і заговорили інші засоби масової інформації.

„Євшан"...

(Закінчення зі стор. 1)

зора, а крім того виступають актор-директор Григорій Гладій і Оленка Кривда, акторка з Києва. Вони проїздили із цією різдвяною програмою по цілій Канаді з великим успіхом, а видання її касеткою дає можливість любуватися цією програмою і на майбутнє. Касетка стандартна і коштує 9 дол.

Іншими цікавими новими випусками є в першу чергу виконана Київським Камерним Хором касета в ціні 8.98 дол. або компактний диск у ціні 14.95 із клясичними та народними піснями, касета у виконанні гумориста та актора Анатолія Паламаренка „Смійтеся на здоров'я" за 8.98 дол. та дві різні Божественні Літургії. Одна — це рідкісна Літургія композитора з XVII сторіччя Миколи Дилецького у виконанні хору церкви св. Димитрія в Етобіко, Онт. , під орудою Мирона Максимова у ціні 8.98, та Божественна Літургія сучасного композитора Юрія Фіяли на славу Тисячоріччя Хрищення України, виконана хором церкви св. Василія в Едмонтоні під орудою Єлисавети Лісовий-Андерсон і з консультацією В. Колесника. Її випущено як касету в ціні 8.98 дол. і як дві платівки в ціні 16.98 дол.

Крім вище поданих, підготовлено касету та компактний диск вокального квартету „Явір" з України, що весною приїде з концертами до Канади і ЗСА, випущено компактним диском найкращі твори „Черемшини" і також найкращі твори у виконанні відомого бандуриста Віктора Мішалова.

Усі ці касети, платівки, диски і розмовник можна замовляти, пишучи до корпорації „Євшан": P. O. Box 325, Beaconsfield, Quebec, H9W 5T8 Canada, fax orders: (514) 639-9960; tel.: (514) 630-9858.

До Торонто останнім часом прибула найчисленніша група українських еміґрантів з Польщі, які своє родове коріння пов'язують якщо не безпосередньо з Перемишлем, то у більшості з надсянською землею. Саме із цієї групи в порозумінні з колишніми перемишлянами утворився ініціятивний комітет, який очолив Андрій Чорний.

Згаданий комітет постановив провести 18—19-го травня цього року в приміщенні Інституту ім. св. Володимира в Торонто (вул. Спадайна 620) черговий з'їзд колишніх і нинішніх мешканців Перемишля і околиць.

Ця ініціятивна група, яка увійшла в комітет із самого початку у своїх підготовчих працях, намагається об'єднати своїх земляків під кличем, щоб минувшина не пропала безслідно.

Народ, який не знає і не шанує своєї минувшини, не може мати своєї майбутности. Перемишль — одне з найславніших міст в історії Західньої України. Справжній осередок української культури, завдяки осідкови вищого духовенства, українських вчених, письменників, визначних педагогів і численних громадсько-політичних діячів.

Перемиська епархія належить до однієї з найдавніших на Україні і найстарша в Галичині. Дослідники її появу пов'язують з X століттям. Перемиський єпископ Антоній Добриня Ядрейкович заряджував широкими просторами західньоукраїнських земель. До визначніших духовних діячів слід зарахувати Йоана Бірецького, Антонія Оника, Антонія Радиловського, Михаїла Копистенського, І. Копинського, А. Крупецького, А. Терлецького, І. Малаховського та ряд інших, які заклали фундамент в нашу сучасність.

В менш віддалених нам часах відомі такі провідні діячі церкви і народу, як М. Левицький, І. Снігурський, Г. Яхимович, Т. Полянський, І. Ступницький, Ю. Пелеш, К. Чехович, Й. Коциловський (останній закатований в 1946 році большевиками).

Напередодні з'їзду землячтва Перемищина в Торонто

В Перемишлі жили і працювали такі вчені як А. Добрянський, Г. Ганилевич, а також І. Брик, Є. Грицак, І. Зелинський, С. Шах, письменники О. Авдикович, П. Карманський, У. Кравченко, П. Леонтович, Д. Лук'янович, В. Масляк, В. Пачовський та багато інших.

Одним словом, Перемишль і його околиці відзначалися помітно посиленим українсько-громадським життям в усіх сферах. Тут жив і діяв о. М. Вербицький, відомий композитор, автор музики до українського гимну „Ще не вмерла Україна". Тут діяли хорові колективи, а тому допомагало і сприяло Товариство „Боян", якому цього року виповнюється 100 років від дня його заснування. Тут жили і діяли численні малярі, серед яких слід назвати А. Брилинського. Т. Копистинського, А. Пелиховського, О. Скрутка. Не можна перечислити тієї багатющої праці, яку вели читальні „Просвіта", Наукове Товариство ім. Шевченка, кооперативи, всякого роду організації, театральні гуртки. Важливу ролю у національному житті відігравали українські школи і часописи, які тут видавалися.

Заглиблюючись в багату культуру цього реґіону, можна сказати, що ті, які там народилися і виростали, можуть бути горді за свою рідну землю, за своїх батьків і за всіх тих, які спричинилися до прославлення їхнього роду.

В нашому народі кажуть: „Минулого нам не можна відібрати, а є ще й майбутність". На жаль, доля Перемишля і його околиць та інших реґіонів нашої батьківщини склалась незавидно. Як в минулому, так і сучасному чимало діячів, найчастіше не по своїй волі, змушені були залишити рідні сторони. Живучи далеко від рідної землі, вони не забувають про неї, докладають всіх зусиль, щоб зберегти свою національну ідентичність у краях свого поселення.

Кажуть, що морально добре вихованої людини не звихнути, шляхетного не підкупити, мудрого не обдурити, мужнього не злякати. Можна людину вирвати з рідної землі і свого довкілля, але не можна вирвати її душі, а з неї палкої любови і віри до рідного гнізда.

Про цю істину прекрасно сказав Публій Овідій Назон, один з найвидатніших староримських поетів. Овідій з наказу римського цісаря Августа був засланий на довгі роки над Чорне море. Там написав свої найвизначніші твори „Скорбні елегії" та „Листи з Понту", в яких сказано: „Римлянин, який виїжджає в далекі краї, змінює підсоння, а не душу".

Адресуючи до народжених поза межами Батьківщини, ред. І. Сирник заявляє: „Я українець і моєї української духовости я за ніяку ціну не зречуся. Я не можу зректися свойого українства, так як не можу зректися своїх батьків, немов би їх ніколи в мене не було".

З'їзд землячтва Перемищини і околиць — це в першу чергу огляд наших сил, великої любови до свого реґіону. Це перевірка почуттів — бути собою, щоб не загубитися самому і не згубити своїх дітей серед чужого довкілля. Багатьом з нас забрано право жити на рідній землі, але ми не можемо нашим дітям забрати їхньої Богом даної української духовної спадщини.

Назрів час, щоб ділом доказати велику єдність до українського народу і включитися до спільного змагання до єдиної цілі і мети. Історія народу постає з різних джерел. Якщо ви маєте фотографії, особисті документи, спогади, щоденники чи інші матеріяли історичної вартости та багато інших речей, які можуть стати цінними для увічнення історії не лише нашого реґіону, але й історії України, зголосіть їх на адресу: Андрій Чорний 2413 Islington Ave., 302 Rexdole Toronto, Ont. M9W 3x6 Canada, tel. 740-4801.

Ярослав Стех

Перша ластівка святкувань 100-ліття українського поселення в Канаді

Українська Вільна Академія Наук в Канаді, яка вложила в досліди історії українців в Канаді багато труду й опублікувала низку видань, випустила з початком 1991 року працю д-ра Володимири Жили, присвячену бібліографії д-ра Михайла Марунчака, одного з передових українсько-канадських істориків. Публікація на часі, бо в цьому році українці Канади відмічатимуть своє століття в цій країні. Три чверті праць в біографії присвячені українському канадському поселенню і тим самим найновіше видання УВАН дає свіжий подих тематиці, яка є саме на часі.

Д-р М. Марунчак опрацював першу історію українців Канади українською й англійською мовами, як також видав п'ять томів „Студій до історії українців Канади, в яких розглядає різні суспільні аспекти української громади в Канаді. В його дорібку біля 400 статтей, оглядів тощо. Бібліографія М. Марунчака, що включає праці з 1946 по 1990 рік, зорганізована за роками їх появи. Вона складається з двох секцій: 1) Книжки та статті й огляди. Не включені сюди праці, які появилися в Україні перед 1946 роком. Бібліографія, крім наукових праць, включає також популярні статті, що стосуються важливих справ національного, політичного, суспільного, культурного і релігійного характеру.

З архіву з-перед 1946 року віднотована тільки конкурсова стаття-есей „Вплив кооперації на українське село", друкована в „Господарсько-Кооперативному Часописі" у Львові в 1936 році. Якщо міряти видання ювілейно-математичним розміром, то можна сказати, що воно неначе відмічує 55-річчя науково-публіцистичної праці д-ра М. Марунчака.

Серед заголовних сторінок книжкових видань М. Марунчак нараховує 30 одиниць, а серед них такі монументальні праці, як друге видання англомовної історії українців Канади (The Ukrainian Canadians: A History) 970 сторінок, „Біографічний довідник до історії українців Канади (735 ст.), збірник, присвячений визвольній боротьбі українського народу в Другій світовій війні під німецькою окупацією, п. н. „В боротьбі за українську державу".

Автор студії проф. Володимир Жила додав до бібліографії деякі пресові і журнальні огляди на публіковані праці автора, даючи тим самим всесторонній погляд на обговорювані питання в публікаціях.

Окремий розділ становлять огляди англійською мовою на історію українців Канади. Видання прикрашене історичними світлинами з організаційного життя УВАН та її праці. Цілісно подано заголовні сторінки книжкових видань М. Марунчака. Декоративною сторінкою зайнялася й мисткиня Рут Мельник. На обкладинці видніє пропам'ятний знак століття поселення українців Канади з українським і канадським національними символами, а посередині колос українсько-канадської пшениці. Видання виписувати в УВАН або в українських книгарнях Канади й ЗСА. Ціна 10 дол. Адреса: Ukrainian Academy of Arts and Sciences 456 Main St., Winnipeg, Man. Canada R3B 1B6.

Українська Капеля Бандуристів
ім. Тараса Шевченка в Дітройті, Миш.

висловлює свій невимовний жаль з приводу відходу у вічність колишнього визначного її диріґента

сл. п.

Володимира Божика

та висловлює глибоке співчуття дружині, синові і всім друзям покійного.

Хай буде йому легкою нерідна земля та вічна пам'ять у нашому народі.

Повідомляю родину й знайомих, що в Австралії, після другого тяжкого мозкового удару дня 28-го грудня 1990 р. відійшов у вічність

мій дорогий БРАТ

бл. п.

ЙОСАФАТ МАРКІЯН КЛІШ

нар. 21-го червня 1918 р. в Синяві (Ярославщина), маґістер високої торговельної школи у Відні й абсольвент економічної школи університету Аделяіди, довголітній диріґент хору „Гомін" в Аделяіді.

ПОХОРОН відбувся в середу, 2-го січня 1991 р.

Залишив у тяжкім смутку:
дружину — МАРІЮ
двох синів — ПЕТРА й МАРКА з дружинами та родину в Україні й Польщі

Прошу згадати його у своїх молитвах.

У глибокій жалобі

ЛЮБОВ КЛІШ-ЦЕГЕЛЬСЬКА

Опечалені великим смутком ділимося з родиною і друзями, що 31-го грудня 1990 р.по довгій і важкій недузі в Діссельдорфі, Німеччина, упокоївся в Бозі

наш МУЖ, БРАТ, СТРИЙКО і ШВАҐЕР

бл. п. інж.

АНТІН РОМАНЮК

народжений 7-го жовтня 1915 р. в Західній Україні.

Горем прибиті:
дружина — ҐЕРДА
сестра — РОМА ТУРЯНСЬКА з чоловіком МИРОСЛАВОМ
братаниця — ОКСАНА РОМАНЮК-ОРЕЛ
братанич — ВОЛОДАР РОМАНЮК
шваґерка — ҐЕРТРУДА РОМАНЮК
ЮРІЙ ФІҐОЛЬ — чоловік братаниці, бл. п. СВІТЛАНИ РОМАНЮК

У 40-ий день від смерти відправиться ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ з ПАНАХИДОЮ в суботу, 9-го лютого 1991 р., год. 9-та вранці, в українському католицькому соборі свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл.

Вітаємо зі століттям!

Анна Гриневич-Гувер народилася в Чернігівському повіті в грудні 1890 року. Її дівоче прізвище було Вусик. Змолоду працювала на полі. Царський імперіяльний уряд заохочував українських селян поселятися на Далекому Сході — в Зеленому Клині, нагороджуючи їх там землею. Батько Анни скористав з цієї нагоди і одержав землю у Славгороді. Там вона мусіла далі працювати на полях. Спочатку родина жила в землянці на новій землі, аж поки батько збудував дім. Було в Анни двоє братів. Один вчився в поблизькій школі, а другий — старший — був писарем в районі, що охоплював шість сіл. Анна пригадує, як її молодший брат пішов з шкільними друзями до лісу збирати гриби, і наївшися їх, всі хлопці повмирали. Зразу ж по революції комуністи розстріляли старшого брата, бо він був урядовим працівником.

Анна Гувер, якій у грудні минуло 100 років.

Не зважаючи на родинні нещастя і важкі часи, Анна старалася доповнити свою освіту і закінчила курс книговодства в Новомиколаївську. Після того виповнила заяву, щоб одержати працю в банку. Там вагалися її найняти, бо вважали, що вона молода, недосвідчена і нічого не знає. Все ж таки прийняли її тимчасово. Тут, каже Анна, я їм показала, як треба провадити книги і мені почали довіряти. Банк розвинувся у велику фінансову установу, і Анна продовжувала працювати.

Недалеко від Славгороду був табір для австрійських полонених, де Анна зустріла Олеся Гриневича. Він був такий бідний, що мусів позичати одежу від своїх друзів, щоб відвідати родину Вусиків в їх домі. Олесь сам зробив собі скрипку і граючи на ній, став популярним серед дівчат, молоді.

Большевики грабували і вбивали місцевих людей і ніхто не чувся безпечним. Родина Вусиків рішила втікати до Китаю. Олесь просив, щоб його взяли з собою, а він їм поверне кошти подорожі, як знайде працю в Китаї. Мама Анни не хотіла мати нічого спільного з якимось австріяком, але батько переконав її, що Олесь є українець з Галичини і ще й до того чесна людина, то його й рішили взяти з собою.

Перебуваючи в Манджурії, Олесь дістав працю учителя музики в православній школі. Олесь і Анна одружилися і в них народився син. По кількох роках родини Вусиків і Гриневичів рішили шукати кращого життя в інших частинах Китаю.

Затримуючись в Пекіні та інших містах, Олесь Гриневич заробляв на життя, граючи на скрипці. В кінці їхньої мандрівки вони поселилися в Гонг-Конгу і стали британськими громадянами.

Почалася війна з Японією. Син Гриневичів, якому вже було на той час 18 років, пішов добровільно до війська. Японці вбили його, хоч його відділ вивісив білу хоругвку на знак піддання. Японці обрабували все майно Гриневичів. Чоловік Анни Олесь помер на атак серця через рік після того, як загинув їхній син. Після війни Анна отримала пенсію від британського уряду в сумі 23 долярі 50 центів на місяць за втрату сина.

В 1949 році Анна рішила емігрувати до Сан-Франциска і спочатку працювала на полі, де вирощували трускавки. Опісля переїхала до дому пані Теклавко, яка була першою українською емігранткою в Сан-Франциско. Вона була вже старенька і потребувала, щоб хтось її доглядав. Тут Анна запізналася з паном Гувером, який був емігрантом з Сибіру і вони одружилися. Помешкання в Сан-Франциско були дорогі і Анна з чоловіком рішили переїхати до Сакраменто. За допомогою Миколи Костирка знайшли дешеве помешкання. Тут помер другий чоловік Анни Гувер і вона мусіла здати до винайму одну кімнату. Після смерти свого квартиранта пана Сема, Анна і далі мешкає в тому самому помешканні. Живе ощадно і постійно дарує гроші зі своїх ощадностей і своєї соціяльної забезпеки на українські національні цілі. Її ім'я вписано в почесні члени капелі бандуристів імени Шевченка (див. книгу У. Самчука „Живі струни"). Її правдивий український патріотизм може бути прикладом для всіх українців, які перебувають в Америці. Дай Боже їй прожити ще 100 літ і втішатися міцним здоров'ям!

Ю. Олійник

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

НАМАГАЛИСЬ ОПОДАТКУВАТИ СПОРТОВІ ОБ'ЄКТИ

Затяжна економічна криза в червоній імперії дошкульно відбивається на організованому спорті. Це дуже відчули в першу чергу футбольні клюби усіх ліг СССР і особливо вищої, змагання в якій у великій більшості проходили при менш як скромній кількості глядачів. Подібно діється теж в інших ділянках спорту — гокеї, кошиківці, тенісі, відбиванці. Окремі змагання в цих ділянках спорту проходять при майже порожніх трибунах. Коли взяти до уваги, що нині організований спорт в СССР вже не вповні фінансує держава, то можна тільки співчувати спортовим діячам і активістам спорту в їх важкому становищі.

Особливо важко приходиться спортовим організаціям в Україні. Московський центр не тільки перестав сприяти фінансово українським спортовим організаціям, але й продовжує грабіжницьку діяльність, висмоктуючи останні копійки від спортових підприємств та перепродуючи в країни вільного світу виховані в Україні спортові таланти (футболістів, гокеїстів, кошиківкарів, гендболістів і численних тренерів).

Неочікуваного удару мала завдати українським спортовцям Верховна Рада України, яка 18 грудня 1990 року на своєї сесії, що була присвячена Земельному кодексові УССР, переголосувала оподаткувати спортові споруди.

Тільки завдяки заступникові голови Комісії культури і духовного відродження, голові підкомісії фізичної культури, спорту і туризму Верховної Ради України Ярославові Кендзьорові, ще того самого дня в повторному голосуванні, якому посприяв президент Леонід Кравчук, більшістю голосів (241) вирішено не оподатковати спортові споруди. На запит журналістів Я. Кендзьор пояснив, що проблема спортових споруд лише на перший погляд вузькоспортова. А насправді це величезна соціяльно-політична проблема. Але згадайте виступ одного з членів Президії Верховної Ради, який сказав, що замість нікому непотрібних тенісових кортів можна, наприклад, збудувати житловий будинок. Йому здається, що життя людини проходить лише в бетонній клітці, а решта — побічне, непотрібне. З такою психологією ми б ще досі перегукувалися з печер. При цій нагоді кореспондент київської „Спортивної газети" Т. Донченко запитав Кендзьора: „Ви працюєте вже майже півроку. Чогось конкретного добилися за цей час?"

Я. К.: „Точніше сказати, задеклярували деякі речі. Але не добилися їх реалізації на сьогоднішній день, бо консервативна більшість парляменту, голосуючи, наприклад, за Декларацію про державний суверенітет, абсолютно не думала, як її втілювати в життя. І це спостерігається також при обговоренні концепції Союзного договору. Більшість переконана, що Україна згине тут же, якщо вона не підпише. Вони забувають, що народ скуштував цього щастя в рамках аналогічного договору 1922 року. Логіка подій переконує в тому, що імперія тріщить по швах. Тому кожна республіка повинна спочатку сформувати себе як суверенна держава і лише після цього об'єднуватися в економічні, політичні спілки. Як зробила це Західня Европа. Держави не зганяють туди силоміць. Вони рвуться добровільно, та не кожна потрапляє в бажану спілку, бажане об'єднання. Бо це вигідно. Чому б нам не скористатися їхнім досвідом і не громадити над собою центру? Навіщо нам, наприклад, потрібен посередник при підписанні договору з Росією?"

— Тим паче посередник не безкорисливий, — підтвив Донченко.

— Безперечно, — продовжував Кендзьор. — Він буде визискувати і Росію, й Україну, моралізувати, вчити нас жити, не даючи навзамін нічого. Мабуть, це зрозуміли й консерватори, бо навіть вони не можуть пристати до запропонованого Москвою варіянту. Хоч для них це — і збереження своїх привілеїв, і існування наднаціональної структури КПРС. Вважаю, що боротьба буде жорстокою. Якщо ви зауважили, спочатку навіть у Горбачова простежувалися нотки, що Договір треба підписати вже в грудні. Та днями він запропонував повести референдум, порадитись із народом. Значить справа відтягується. Бо країна бурхливо вирує. Якщо недавно позиція Казахстану була визначена нечітко, то сьогодні він різко відмовився від запропонованого варіянту договору. Прибалтійські республіки, Вірменія, Грузія — теж категорично проти. На жаль, їхні парляменти легше знаходять спільну мову, ніж ми. Ось сьогодні, далі сказав Кендзьор, виступав депутат із Запоріжжя Воробйов. Його слова страшно звучали б навіть у 40—50-их роках не те, що тепер. На думку Воробйова, Союзний договір чітко розмежовує країну на комуністів і антикомуністів. Та ми вже жили в епоху комунізму, яка закінчилася злидарством і більше цього не хочемо. Політична сила, яка впроваджувала комунізм із голодом, репресіями, залишається при владі і з кожним днем все голосніше заявляє, що вона — партія правляча. При цьому не висовуючи нових економічних концепцій для поліпшення життя народу, а лише виголошуючи гасла, сподіваючись, що з часом все забудеться, як, наприклад, безглузда Продовольча програма.

— А що відміняється сьогодні на Україні? Чи не втілюється в життя, — запитав Донченко?

Я. К.: — Постанова про службу українських хлопців на терені України і за згодою в союзних військах по суті анульована Президентом СРСР. Та на Львівщині осінній призов розпочався лише після отримання обласною Радою гарантій, що жоден призовник не потрапить за межі республіки. Якщо гарантії будуть порушені, обласна Рада припинить роботу по призову. Такі ж вимоги висунули інші західні області. Зустріч солдатських матерів, яка відбулася днями в Києві, свідчить про те, що в східніх областях ніхто на постанову Верховної Ради України не зважає і знову повертаються сини на Україну вантажем ч. 200. От вам результат ефемерного суверенітету...

— Як ви вважаєте, різдвяні подарунки з-за кордону не принижують залишків нашої гідності? Ми звикли бути великими, дужими, непереможними і раптом... Милостиня, як жебракам, — запитав Донченко.

Я. К.: — У 30-ті роки, коли голод косив народ на наших безмежних просторах, Західня Европа намагалася теж нам допомогти. На кордонах стояли ешелони з м'ясом, пшеницею та Сталін заперечив, що голод в СССР — це вигадка. Зарубіжні делегації розвозили по потьомкінських селах і переконували, що ми не потребуємо нічого. Нині теж багато депутатів висловлюються проти зарубіжних подарунків. Звичайно, це принизливо. Та треба пам'ятати, що люди надсилають їх від щирого серця, як ми, наприклад, робили це для Вірменії. Але ці подачки — це й вирок нашій бездарній системі. За кордоном лідери партії, які стали причиною зниження валового національного прибутку навіть на півпроцента — подають у відставку. Наші ж завели народ у прірву і знову — на коні. Л. Кравчук нещодавно на з'їзді КПУ дорікав, наприклад, представникам львівської демократичної влади в тому, що вони не розуміють своєї господарської і політичної некомпетентності і лише тому не подають у відставку. Можливо, ліпше в'яни в чомусь і не обізнані ще, бо лише півроку керують Радами, та звідси виникає логічне запитання: чому ж ви, шановний Леоніде Макаровичу, добровільно не усуваєтесь від керівництва? Адже ваш внесок у скоєному таков є.

— Розмова з вами не додала життєвого оптимізму, та все ж чи ще далеко йти до світла в кінці тунелю, — запитав на закінчення розмови Донченко, що її помістила „СГ" в числі 153 1990 року.

Я. К.: — Мені здається, що шлях цей, хоч і далекий, але не безнадійний...

Подав (от)

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ЕВГЕНІЯ СОРОЧАК, член УНС Відд. 399-го Т-ва „Леви" в Чикаго, Ілл., померла 5-го грудня 1990 року на 66-му році життя. Нар. 1924 року в Україні. Членом УНС стала 1971 року. Залишила у смутку мужа Володимира; дочок: Гаріет, Христину і Сузанну; сина Марка з родиною і дальшу родину в Україні та сестру Наталію у Франції. Похорон відбувся 8-го грудня 1990 року на цвинтарі Елмвуд Парк в Рівер Гров, Іллиной.

Вічна Їй Пам'ять!

Роман Б. Припхан, секр.

ОСИП КОМАНОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 473-го ім. сот. Ю. Головацького в Монтреалі, Канада, помер 22-го листопада 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в селі Жуків, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Анну. Похорон відбувся 26-го листопада 1990 року на цвинтарі Нотр Дам де Неж в Монтреалі, Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Віра Баніт, секр.

ІВАН НЕЙЛЬКО, член УНС Відд. 200-го Т-ва „Вільна Україна в Озон Парку, Н.Й. помер 4-го грудня 1990 року на 75-му році життя. Нар. 9-го грудня 1914 року в Мехірак, Па. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку дружину Марію (з дому Крек), дочку Ольгу Салович, 5 внуків і 4 правнуки; братів — Михайла і Миколу та сестру Анну Біланчук з родинами. Похорон відбувся 8-го грудня 1990 року з церкви св. Тройці на цвинтар Пайн Буш в Кергонксоні, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван Пригода, секр.

ІВАН М. КОГУТ, член УНС Відд. 377-го Т-ва св. Володимира в Ст. Пітерсбург, Фла., помер 23-го листопада 1990 року на 46-му році життя. Нар. 3-го вересня 1944 року в Трой, Н.Й. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку маму Йоанну. Похорон відбувся 28-го листопада 1990 року на цвинтарі св. Миколая в Дес Плейнс, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ІРЕНА КЕЙЛ, член УНС Відд. 16-го Т-ва „Просвіта" в Спрінг Веллі, Н.Й. померла 1-го грудня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в Бронксі, Н.Й. Членом УНС стала 1933 року. Залишила у смутку мужа Антона, дочок — Патрисію і Мерилін; сестер: Еліс, Ольгу, Катерину і Вірджінію; братів — Миколу і Андрія, троє внуків і дальшу родину в ЗСА і в Україні. Похорон відбувся 4-го грудня 1990 року на Брик Чирч Семетері в Ню Гемпстед, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

Stefania SHUMSKY MEYER, member of the UNA, Branch No. 490, Society Ivan Franko in Irvington, N. J. died on October 29, 1990 at the age of 68. Shi was born in 1922 in Newark, N. J. and became a member of the UNA in 1981. She is survived by husband Albert, son Henry, daughter Dianne and grandson Alexander. The Family, friends and the UNA community attended the funeral of deceased on November 1, 1990. Interment was in Arlington cemetery in Kearny, N.J.

Helen Chornomaz, Secretary.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В статті п.з. „Горбачов і гамлетизм" у „Свободі" з 3-го січня, треба читати: „Доплачує хліборобам Америка, доплачує Німеччина й інші держави". — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 25-го СІЧНЯ 1991 р.

Пассейк, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо взяти численну участь. На порядку: звіт уступаючої Управи і вибір нової на 1991 р. — І. Хомко, предс., Варвара Тижбір, заст. предс., Ю. Котляр, фін секр., В. Марущак, рекр. секр.

СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1991 р.

Філядельфія, Па. Річні загальні збори Т-ва Мир 324-го Відд. о год. 7:30 веч. в домі Української Громади, 800 N. 23rd St. Обов'язком всіх членів є прийти на збори. — Секретар.

НЕДІЛЯ, 3-го ЛЮТОГО 1991 р.

Сиракюзи, Н. Й. Звичайні річні збори Т-ва „Українська Січ" — 39-го Відд., о год. 3-ій по пол. в малій залі УНДому. Програма зборів: вибір нової Управи і К. Комісії на 1991 р. Якщо на подану годину не явиться відповідна кількість членів, збори відбудуться з півгодинним спізненням. Проситься членів взяти участь. Місячні збори відбуваються кожної першої неділі місяця, о год. 1-ій по пол. у відділовому бюрі, де можна вплачувати вкладки. Проситься вирівняти вкладки за 1990 р. — Управа Відділу.